

העם

סערה בכוס הממשלה

האם יודיר התר

של רבין

עכבר קואליציוני ערוב?

כנאה לרמטכ"ל לישעיהו, היה התיכונן הסקטי של ראש-הממשלה, יצחק רבין, מז' היר, הוא שלף ממגירה את ההצעות לשיי גוי מיבנה הממשלה שאותן הגיש לפני כ- שנה השר-בלייטיק גידעון האוזנר. רבין העלה איתן בבהילות על שולחן הדיונים של שרי מיפלת-העבודה, וכעבור ימים מיספר על שולחן הממשלה כולה.

חישבו של רבין היה פשוט. אם התקבל הצעתו, הוא יוכה באהדה נרחבת בציבור, אשר יברך אותו על ייעול וצימצום ב- תוך הממשלה עצמה. אם הצעתו תיפול, יהיה הדבר ברוב זעום, בעיקר של המפ- ד"ל וכמה משרי מפא"י הוותיקה. בעיני הציבור תיווצר התמונה כאילו שרים מסור ימים שומרים על כיסאותיהם ומטרפדים את מגמות הידורש והייעול של רבין עצמו. אך התגובה להצעותיו של רבין בתוך הממשלה הייתה חריפה הרבה יותר מכפי שציפה. כל שרי מיפלתו התנגדו לה בחריפות רבה, כשהם ניצבים שכס אחד כנגד התוכנית העלולה לפגוע באחדים מ- הם. תגובה זו של שרי מיפלת-העבודה, עם ההודעה האולטימטיבית של המפד"ל על פרישה מהקואליציה, אם אמנם ית- בצעו השינויים, אף איימה על המשך שילטונה של ממשלת רבין.

אבות ובנים. הנסעו העיקרי במיפ- לגת-העבודה המתוכנית ליצור משרד- לענייני-רווחה היה צריך להיות שרי-הע- בודה, משה ברעם. על ברעם חשב רבין להתגבר בקלות רבה. פעמים מיספר הוא התבטא בפני המקורבים אליו: "חבל שאין רוטציה בין אבות לבנים בממשלה." כאשר הוא דיבר על ברעם ורמו לעובדה שבנו של השר, עוזי ברעם, הוא ממקורביו ו- מידידיו.

נסעו אחר היה צריך להיות השר בן-

הדופק, משום ששר-הפנים שוהה שוב בחו"ל בימים אלה. רק כאשר הביאה-ה- צעת-השינויים לסערה פוליטית, ולאחר ש- בורג שלח מיברק לרבין בו דרש לדחות את ההכרעה, הבין רפאל כי עשה מישגה, הצטרף להמר ואיים בשם המפד"ל בפירוק הקואליציה.

"היא עישה שרירים". אולם את ה- מהלומה הכבדה ביותר ספג רבין משר- המישפטים, חיים צדוק. צדוק ידוע במשך שנים רבות כשר שאינו מתחייב, וכמי ש- יודע להלך בין הטיפות, לא לנקוט עמדה בכל נושא אשר עלול לסכסך אותו עם מערך פוליטי זה או אחר.

בדרך כלל מצליח צדוק להביע דברים הנעימים לאוזנו של מי ששומע אותם, בעיקר כאשר השומע הוא ראש-הממשלה. רק פעם אחת, מאז שקמה ממשלת רבין, עשה צדוק צעד שנראה היה כהתנגדות לרבין. כאשר רצה רבין למנות את ראש עיריית-חיפה, יוסף אלמוגי, כשר בממש-

השר שם-טוב - מי שרוקד -

השר ברעם - אחרון

השרים אשר יעמדו בראשות המשרדים, "מחוז השרים". אולם צדוק המשיך לדחוק את רבין לפינה. הוא התנגד ל- הצעת ראש-הממשלה, טען כי אי-אפשר להפריד בין שני הנושאים. העניין הוא פוליטי באותה מידה שהוא עניין של ייעול ושל תוכנית חדשה" קבע.

לדברי צדוק אי-אפשר עדיין להכריע בנושא, וצריך להביאו בפני פורומים של המיפלות השונות. אולם כדי לקיים דיו- נים כאלה, דרוש שהתוכנית תהיה מכור- ססת על שמות השרים, שייאישו את ה- מישרדים.

המתח בישיבת הממשלה הגיע לשיא גבוה עוד יותר כאשר השרים שם-טוב והבר-ההליטו ביניהם קריאות אשר לא נשמעו כדוגמתן בחריפותן בשנים האחר- רונות. לשרים היה ברור כי יוקרתו של רבין, אשר דרש החלטה כללית וזעזע- פלה, עומדת אל מול יוזמתו המפתיעה של צדוק, אשר דרש כי ראש-הממשלה יביא לממשלה תוכנית "עם שמות".

צדוק אף לא נתן לרבין להחליק את הנושא ללא הצבעה. הוא דרש להצביע, עוד לפני ההצבעה המסכמת, על הצעתו לעומת הצעתו של ראש-הממשלה.

בעד ראש-הממשלה הצביעו שלושה, כא- שר ראש-הממשלה עצמו אינו משתתף ב- הצבעה: שני שרי "ע", גידעון האוזנר ומשה קול, הרואים עצמם אפטרופוסים ל- הצעת האוזנר, ושר הבריאות, ויקטור שם- טוב המוצע לשר-לענייני-רווחה. נגדה הצ- ביעו שמונה שרים מיפלת העבודה ומי המפד"ל. כל יתר השרים, שלא לקחו חלק בוויכוח, נמנעו מהצבעה.

צדוק המשיך לחוץ. הוא דרש כי ראש הממשלה יביא לישיבתו הקרובה של ה- ממשלה את הצעותיו המפורטות, כדי "ל- הפסיק את מחול-השרים", וכדי למנוע את הריבים האישיים בין השרים שצמחו ב- עיקבות הצעת המיבנה החדש, ואמנם, רבין נאלץ להבטיח להביא לישיבה, ש- התקיים ביום הראשון הבא, את הצעותיו, אם אמנם הוא יעמד עליהן עדיין.

הפגנת כוח. הפגנת-כוח זו של צדוק

השר צדוק - צוחק

עוררה הדים וניהושים רבים במיפלת העבודה ובמיפלות אחרות. אין ספק כי צדוק החליט לעמוד לצד מיפלתו, מפא"י- לשעבר, אשר בה עוררו הצעותיו של רבין והרעיון כי שר מפ"ם יבוכר על-פני שר מפא"י את יצר הקיום של הגוף המספר. בהזדמנות זו אף שלח צדוק קריצה לעבר שני שרי מפ"י - שימעון פרס וגד יעקרי בי - שעימם הוא שמר תמיד על יחסים קרובים.

הניהושים, כאילו בצעד זה הציג עצמו צדוק כמועמד נגדי לרבין, לתפקיד ראש- הממשלה, אמנם נשמעו בקול רם, אך אי- נם ריאליים. ברור כי מעמדו של רבין בציבור הוא איתן, כשם שמעמד מי שנחר שבו עד כה כבוחשים בקלחת מאחרי הקלעים של מיפלתו, מעורער. גם כל מי ששמר את צדוק יודע כי הוא מעולם לא יעשה צעד כזה. מבלי שיהיה בטוח קודם לכן בהצלחתו.

אך מההתפתחויות האחרונות משמע רמו ברור מאוד של צדוק: "אם וכאשר תחפש מיפלת-העבודה אי-פעם מועמד אחר במקומו של רבין - אני המועמד".

תפקיד ריק מתוכן. דבר אחד ברור: בפרשה זו עומדים 99.9% של הציבור לצד הצעתו של רבין, אף שהציבור לא הכיר את הפרטים.

תפקיד שרי-העבודה הוא ריק מתוכן ממשי. הוא שולס על הביטוח הלאומי, גוף עצמאי ומיקצועי, שאינו מקבל הוראות מהשר, והשייך באופן טבעי למישרד- הסעד. מיצ"ק, הסוללת את הכבישים, מת- נהלת אף היא באופן עצמאי ומיקצועי, ושייכת באופן טבעי למישרד-התחבורה האהראי לנעשה בכבישים. נותר, למעשה, רק שרות-התעסוקה, שפעולתו בימי תע- סוקה-מלאה היא מינימלית, ואם יהיה, חלילה, משבר, משה ברעם הוא בודאי האיש האחרון שיוכל להתמודד עימו. כי הוא עסקן-מיפלגתי מיקצועי, שמומחיותו היא בשטח הקוגניטיו המיפלתיות.

אבל כל זה לא ישפיע על הקואליציה. הכוועלת בלי כל קשר עם צרכי המדינה. בכל מחיר. בעיקבות ההתפתחויות הבלתי-צפויות האלה בקרב השרים של מיפלתו שלו, עומד רבין בפני תשבץ, שאותו יוכל לפתור רק בלויינות חדה ביותר. תוכניתו למנות את שם-טוב ה- מפ"מי לשר-לענייני-רווחה, שיהיה אחד המישרדים החזקים ביותר, לא תוכל ל- היתכצע, משום ההתנגדות המוחלטת לה במיפלתו שלו והקואליציה החדשה בין יריבי המפד"ל לבין עצמם.

מאידך, אין רבין יכול לסגת מהצהריו- תיו, שהשינויים חייבים להיערך "בכל מחיר".

את המוצא המכובד העניק שרי-המישי- טרה, שלמה הילל. הילל הציע לייצור מישרד לענייני-רווחה, אשר יכלול בתוכו את מישרד-הבריאות ומחלקות שונות ה- פוזרות במישרדי הממשלה השונים, כולל מישרד ראש-הממשלה עצמו, וזאת מבלי לפגוע במישרדים הקיימים ובשרים העומי- דים בראשם.

אם אמנם ייאלץ רבין לקבל הצעה זו, הוא יהיה יקוק למסע-הסברה גדול, כדי להסביר לציבור, הצמא להידוק החגורה דווקא בממשלה עצמה, כיצד קרה שההר- הוליד עכבר.